

Sociale veiligheid inclusief Pestprotocol

Inhoud

<i>Inleiding</i>	3
<i>Hoofdstuk 1 Preventief pestbeleid</i>	5
<i>Het klimaat van de school</i>	5
<i>Samenwerken</i>	5
<i>Rol van de leerkracht</i>	5
<i>Betrokkenheid en verantwoordelijkheid van leerlingen</i>	6
<i>Schoolbrede aanpak gedragsverwachtingen</i>	6
<i>Class Dojo</i>	6
<i>Leefstijl</i>	7
<i>Zien!</i>	8
<i>Dataregistratie</i>	8
<i>Incidentenregistratie</i>	
<i>Observaties op het schoolplein</i>	
<i>Vragenlijst sociale veiligheid</i>	
<i>Hoofdstuk 2 Stappenplan anti pestprotocol De Bloeiwijzer</i>	9
<i>Plan van aanpak</i>	9
<i>Stap 1</i>	9
<i>Stap 2</i>	9
<i>Stap 3</i>	9
<i>Stap 4</i>	10
<i>Stap 5</i>	10
<i>Stap 6</i>	10
<i>Stap 7</i>	10
<i>Stap 8</i>	11
<i>Stap 9</i>	11
<i>Bijlage 1</i>	12

Inleiding

Het tegengaan van pesten is een onderwerp van ons allemaal. De erkenning dat er wordt gepest op scholen en dat het onze gezamenlijke verantwoordelijkheid is om hier iets aan te doen, is de belangrijkste eerste stap in de aanpak van pesten.

Duidelijk moet zijn dat pesten onacceptabel is, in elke situatie.

Als deze norm overtreden wordt, moet daar een reactie op volgen die duidelijk maakt dat intimiderend gedrag of gedrag dat anderen uitsluit niet getolereerd wordt.

Een definitie van pesten op school luidt als volgt: “Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling door een leerling of een groep leerlingen van één of meer klasgenoten, die niet (meer) in staat zijn zichzelf te verdedigen.” Met deze definitie is het verschil tussen pesten en plagen duidelijk aangegeven. Bij plagen is sprake van incidenten. Pesten echter gebeurt systematisch: een aantal keren per week, een keer per week of regelmatig.

Dit anti-pestprotocol heeft als doel om alle kinderen zich bij ons op school veilig te laten voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan. Een goede school vervult haar vormende taak met de ouders of verzorgers. Daarom willen we bevorderen dat de school en ouders één lijn trekken en - samen met leerlingen – in gesprek gaan over wat ieder van elkaar kan verwachten. Het is belangrijk om begin van het schooljaar met de leerlingen afspraken te maken over hoe de omgangsvormen zijn en hoe conflicten worden opgelost. Deze regels moeten gedurende het schooljaar worden nageleefd door alle betrokkenen (kinderen en volwassenen) zodat als er zich ongewenste situaties voordoen, zij elkaar kunnen aanspreken op deze regels en afspraken.

Pesten kan op elke school voorkomen. Het is een probleem dat wij onder ogen willen zien en op onze school dan ook serieus willen aanpakken. Deze aanpak staat niet op zichzelf, maar is onderdeel van onze visie van een goed pedagogisch klimaat.

We koesteren niet de illusie dat pesten kan worden uitgeroeid, maar we zijn moreel verplicht gezamenlijk ons uiterste best te doen het zo ver mogelijk terug te dringen. Daarbij is de inzet van ons allen nodig.

Dit pestprotocol is door team, leerlingenraad, directie en MR vastgesteld en wordt om de drie jaar geëvalueerd.

Getekend namens:

Directie

Medezeggenschapsraad

Ouderraad/oudervereniging

Leerlingenraad

Hoofdstuk 1 Preventief pestbeleid

Het klimaat van de school

Gelet op de beschadigingen die kinderen oplopen als gevolg van pesten wordt liever de nadruk op het voorkomen van pesten en het bevorderen van een sociaal veilig schoolklimaat gelegd.

De Bloeiwijzer vindt een goed pedagogisch klimaat zeer belangrijk. Dat uit zich in aandacht voor normen en waarden die we vanuit de identiteit van de school belangrijk vinden. De gedragscode voor leerkrachten, leerlingen, ouders/verzorgers en andere betrokkenen van onze school zijn de basis voor het gedrag van leerlingen, leerkrachten en ouders. Samen zijn we verantwoordelijk voor een prettig en veilig schoolklimaat.

Samenwerken

Deze preventieve aanpak werkt alleen als school én ouders samenwerken. Ouders moeten geïnformeerd worden over de werkwijzen die de leerkracht van hun kind in de klas hanteert. Wanneer ouders deze werkwijzen kennen kunnen ze hun kind thuis daarin ondersteunen. Deze informatie wordt gegeven via de informatiemiddagen (bijvoorbeeld cyberpesten Bureau Halt), de ouderavond, de nieuwsbrief, in persoonlijk contact met de leerkracht of de website. Ouders op hun beurt informeren de leerkrachten over het gedrag van hun kind. Zij als ervaringsdeskundige kunnen waardevolle informatie geven aan de leerkracht omtrent het gedrag van de leerling in andere situatie als de schoolsituatie.

Rol van de leerkracht

Leraren hebben een sleutelrol in de aanpak van het pesten. Zij zijn de eerst verantwoordelijken en moeten kijken naar hun eigen rol als leerkracht om mogelijkheden te creëren om de leerling (opnieuw) zijn eigen krachtbronnen te ontdekken en te gebruiken en op zoek te gaan naar de talenten van de leerling. Zij hebben tevens de verantwoordelijkheid om tenminste:

- Alert blijven bij opvangen signalen die de kant van pesten op kunnen gaan
- De pestproblematiek niet naast hen neer te leggen
- Het slachtoffer duidelijk te maken dat zijn probleem gezien en erkend wordt
- De pester duidelijk te maken dat zijn gedrag onacceptabel is
- Van de situatie melding te maken aan alle partijen, die misschien meer kunnen doen dan de leerkracht zelf.

Waar het in het tegengaan van pesten uiteindelijk allemaal om draait, is het veranderen van de houding van de leerlingen.

Betrokkenheid en verantwoordelijkheid van leerlingen

De Bloeiwijzer werkt met een leerlingenraad. Vanuit de bovenbouw- en middenbouwgroepen vertegenwoordigen twee kinderen de groep. De leerlingenraad bestaat uit tien leerlingen. Door de leerlingen een eigen stem binnen de schoolorganisatie te geven, weten ze dat ze meetellen en serieus genomen worden. Zo worden de leerlingen medeverantwoordelijk gemaakt en bevordert het de betrokkenheid ten aanzien van schoolse zaken en het actief burgerschap.

Schoolbrede aanpak gedragsverwachtingen

Om een goed sociaal veilig klimaat te creëren, heeft De Bloeiwijzer gekozen voor een schoolbrede aanpak waarbij een team zich richt op het stimuleren van gewenst gedrag van leerlingen vanuit de kernwaarden van PBS (Positive Behavior Support), namelijk vriendelijkheid (respect), veiligheid en verantwoordelijkheid.

De school is één van de plekken waar kinderen vaardigheden kunnen leren om zich op sociaal emotioneel gebied te ontwikkelen, zowel voor zichzelf als voor anderen. Hiervoor is het van belang dat kinderen in iedere onderwijssituatie weten welk gedrag er van hen verwacht wordt. Tijdens de gymlessen, op het schoolplein en in vrije situaties komen kinderen intensief met elkaar in contact. Hier komen deze gedragsverwachtingen aan de orde, zoals een respectvolle omgang met elkaar, met regels en met autoriteit. Deze regels zijn concreet beschreven en in termen van waarneembaar gedrag, duidelijk en eenduidig (alle leerlingen weten precies wat er van hen verwacht wordt), positief, kort en bondig en in de actieve vorm (voorbeeld: ik loop rechts op de trap). Door deze gedragsverwachtingen aan te leren weten kinderen wat er van hen verwacht wordt, maar kunnen ze deze verwachtingen ook begrijpen, oefenen en toepassen. Om het gedrag te kunnen inoefenen, zetten wij gedragsverwachtingen centraal. Per twee weken staan er twee gedragsregels centraal: één voor binnen en één voor buiten. De regel komt in de klas te hangen, maar ook op centrale plekken in de school.

In die weken wordt specifieke aandacht gegeven aan deze regels en deze wordt dagelijks ingeoeft volgens het onderstaande stappenplan:

Stap 1: de leerkracht legt uit welke gedragsverwachting er centraal staat en waarom (belang).

Stap 2: de leerkracht laat het gedrag zien zonder te praten, alsof je toneelspeelt.

Stap 3: de leerkracht vraagt aan de kinderen wat ze gezien hebben en vraagt door totdat alle details die zijn waargenomen benoemd zijn.

Stap 4: de leerkracht vraagt één of meer leerlingen om het gedrag ook voor te doen.

Stap 5: de leerkracht vraagt opnieuw wat de leerlingen hebben gezien.

Stap 6: alle leerlingen krijgen de kans om oefenen met het gedrag.

Stap 7: de leerkracht geeft gerichte feedback (tips en tops: wat ging goed, wat doen we de volgende keer nog anders).

Ongewenst gedrag (dus afwijken van de gedragsverwachting) wordt alleen voorgedaan door de volwassenen. De leerkracht benoemt kort voordat het gedrag bij stap 6 geoefend gaat worden stap 1 t/m 5. Hierdoor kunnen leerlingen direct het gedrag laten zien en hiervoor complimenten krijgen.

Class Dojo

Om positief gedrag te stimuleren gebruiken de leerkrachten Class Dojo in de klas door het toekennen van 'real-time' feedback op het Digibord of Smartphone. Leerlingen verdienen punten voor goed gedrag, zichtbaar gemaakt door pictogrammen en een persoonlijke Avatar (grappig monstertje). Op deze wijze kan de leerling in iedere situatie beloond en gestimuleerd worden om goed gedrag te vertonen.

Leefstijl

Leefstijl is een programma dat leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs helpt sociaal emotionele vaardigheden te ontwikkelen. De leefstijllessen zijn erop gericht om leerlingen vaardigheden te leren die in de samenleving onmisbaar zijn.

Ieder thema bestaat uit vier lessen. Alle groepen werken tegelijkertijd aan hetzelfde thema, waarbij in ieder leerjaar uiteraard andere accenten worden gelegd. De lessen worden 1x in de week of 2x in de week een half uur in het rooster ingepland.

Het leefstijlprogramma is opgebouwd uit de volgende zes thema's:

Thema 1 De groep? Dat zijn wij!	Schoolweek 1 t/m 6
Thema 2 Praten en luisteren	Schoolweek 7 t/m 13
Thema 3 Ken je dat gevoel?	Schoolweek 14 t/m 20
Thema 4 Ik vertrouw op mij!	Schoolweek 21 t/m 27
Thema 5 Allemaal anders, iedereen gelijk	Schoolweek 28 t/m 33
Thema 6 Lekker gezond	Schoolweek 34 t/m 40

Zien!

Om de leerkracht te helpen bij het ondersteunen van leerlingen en groepen wordt sinds begin 2015 het webbased expertsysteem Zien! ingezet om de leerling te volgen in zijn betrokkenheid en welbevinden. Zien! ondersteunt het gehele proces van signaleren tot handelen. Op basis van een analyse van observaties kunnen concrete doelen en handelingssuggesties gesteld worden. Indien nodig kunnen leerkracht en leerling aan de slag te gaan met de concrete handelingssuggesties die het systeem biedt, hierbij kan de leerkracht de eventuele sterke kanten van een kind benutten, want ook hierin geeft ZIEN! inzicht. Zo wordt de sociaal-emotionele ontwikkeling bevorderd.

De sociale vaardigheden heden of wel vaardigheidsdimensies genoemd worden in de volgende categorieën ingedeeld:

- sociaal initiatief
- sociale flexibiliteit
- sociale autonomie
- impulsbeheersing
- inlevingsvermogen

Deze worden verwerkt in het OPP bij de leerdoelen voor sociaal emotionele ontwikkeling (leren leren en sociaal gedrag). Ook worden ze opgenomen bij bevorderende en belemmerende factoren, om het handelen in de groep te kunnen ondersteunen.

Dataregistratie

Om leerlingen in beeld te krijgen die op het gebied van sociaal emotionele ontwikkeling (leren leren en sociaal gedrag) extra ondersteuningsbehoeften hebben, verzamelen wij op verschillende manieren data:

- Analyse van de data uit Zien!: zowel de leerlinglijst als de leerkrachtlijst.
- Incidentregistratie via ParnasSys en SWIS
- Observaties op het schoolplein (door orthopedagogen, psychologen, gedragsspecialisten en werkgroep bewust buiten spelen).
- Vragenlijst sociale veiligheid via de monitor van Vensters en Zien!.

Incidentenregistratie

In schooljaar 2017-2018 hebben wij gewerkt met het registratiesysteem IRIS voor het noteren van incidenten. I.v.m. de nieuwe privacywet is deze mogelijkheid in ParnasSys gestopt en niet meer terug te vinden. Tot wij overgaan op een nieuw systeem, hebben we de volgende manier om incidenten te registreren:

ParnasSys - kies je groep - kies de betreffende leerling - map - documenten - nieuwe notitie - kies bij het onderwerp van de notitie 'incidenten' - vul de punten in deze notitie in, zoals omschreven.

Je ziet bij de vragen ook staan welke incidenten er geregistreerd moeten worden, deze heb ik gebaseerd op de genoteerde incidenten van vorig jaar:

time-out bij achterwacht, pestgedrag, fysiek geweld, verbaal geweld, vernieling of ordeverstoring

Onder een incident verstaan we:

- Een leerling houdt zich na het doorlopen van de reactieprocedure niet aan de regels binnen en buiten de groep. Het teamlid geeft een time-out (voor de schoolafspraken zie : Negeren van ongewenst gedrag en geven van een time-out) of oefent tijdens de schooldag de regels nogmaals met de leerling.
- Een leerling scheldt een andere leerling uit of doet een andere leerling pijn; loopt weg van school; gooit met spullen; scheldt een personeelslid uit of gebruikt fysiek geweld.

Het sturen op data maakt concreet wàår, hoe laat en met wie het goed gaat in de school en waar extra aandacht op moet worden gevestigd. Door te sturen op data worden gedragsverwachtingen op alle preventies geborgd en krijgt de werkgroep sociaal emotioneel informatie over waar de focus moet liggen binnen de school. De teamleden wordt dan ook gevraagd om consequent te registreren om een reëel beeld te krijgen.

Per schooljaar 2019-2020 zullen wij in het geheel overstappen op de incidentenregistratie van SWIS.

Observaties op het schoolplein

In het schooljaar 2016-2017 zijn we gestart met 'bewust buiten spelen'. Dit houdt in dat de gedragsverwachtingen voor zowel leerkrachten als leerlingen expliciet gemaakt zijn, dat er een extra pleinwacht ingezet is tijdens pauzes en dat de pauzes voor gestructureerd en geëvalueerd worden. Op deze manier willen wij leerlingen tegemoet komen in hun behoeften in deze vrije situatie.

Vragenlijst sociale veiligheid

Elk schooljaar wordt er een veiligheidsmonitor afgenomen voor het meten van de ervaren veiligheid.

2. Stappenplan anti pestprotocol De Bloeiwijzer

Plan van aanpak

Wanneer we pestgedrag vermoeden, treedt degene die dit signaleert onmiddellijk in actie.

In overleg met de anti-pestcoördinator wordt een vervolgroute uitgestippeld.

Bij twijfel over de vraag of er sprake is van pesten vindt altijd een nader onderzoek plaats.

Wordt tot onderzoek overgegaan, dan zullen ouders van het vermoedelijke slachtoffer en de eventuele dader als eersten en afzonderlijk worden betrokken bij het onderzoek en de vervolgactiviteiten.

Stap 1

Wanneer er sprake is van pesten, wordt met de mogelijke dader(s) een confronterend gesprek aangegaan. Duidelijk wordt gemaakt welk gedrag niet wordt geaccepteerd. De pester komt voorlopig “onder curatele”; zijn bewegingsvrijheid ten opzichte van het slachtoffer wordt ingeperkt. Deze maatregel is van kracht tot zekerheid over de feitelijke gebeurtenissen is verkregen. Indien wenselijk kan de leerkracht de anti-pestcoördinator/gedragsspecialist op de hoogte stellen. Het team wordt op de hoogte gesteld van het pestgedrag i.v.m. het zo mogelijk aanpassen van de omgeving (controle op gangen, pleinwacht, inrichting klas etc.) om pesten te voorkomen.

Bekeken zal worden of met de pester het doorlopen van een meer op eigen persoons-ontwikkelingsgericht traject gewenst is.

Stap 2

De leerkracht heeft een afzonderlijk gesprek met de leerling die gepest wordt (de gepeste).

Aan de hand van zo concreet mogelijke voorvallen uit het recente verleden wordt een analyse gemaakt en de ernst van de situatie ingeschat. Het slachtoffer kan rekenen op hulp van de leerkracht, gericht op weerbaarheid en zelfvertrouwen. Nagegaan zal worden wat dient te gebeuren om zo snel mogelijk een veilige omgeving te realiseren. In een volgend stadium zal worden bekeken of met het slachtoffer het doorlopen van een meer op eigen persoonsontwikkelingsgericht traject gewenst is.

Stap 3

De leerkracht heeft een gezamenlijk gesprek met de pester en de gepeste. Het probleem wordt duidelijk en helder geformuleerd. In overleg met beide partijen worden concrete afspraken gemaakt om pestgedrag tegen te gaan/ te stoppen.

In geval dat ouders melding hebben gemaakt van pestgedrag wordt deze afspraken teruggekoppeld naar de ouders. Er worden mededelingen gedaan m.b.t. de afspraken. Met de ouders van zowel de pester als de gepeste wordt afgesproken dat er na de eerste evaluatie

weer contact opgenomen zal worden. Deze stap zal ook worden genomen als de leerkracht de situatie als ‘ernstig’ inschat, zonder dat ouders melding hebben gemaakt.

Stap 4

Als er meerdere kinderen uit de groep betrokken zijn bij het pestgedrag zal de leerkracht klassikaal aandacht schenken aan het probleem, waarbij de nadruk gelegd moet worden op de drie basiswaarden veiligheid, verantwoordelijkheid en respect. Het melden van pesten is geen klikken. Angst om zaken te melden zal moeten worden weggenomen.

Binnen één week vindt de eerste evaluatie plaats. De leerkracht zal nauwkeurig observeren.

Stap 5

Gesprek met pester en gepeste (leerkracht kan zelf inschatten wat het beste is: gezamenlijk of afzonderlijk). Is het gelukt om de afspraken na te komen?

Zo ja: dan de afspraken handhaven/bijstellen en een volgend gesprek plannen over twee weken.

Zo nee: analyse opstellen, waardoor het mis is gegaan. De leerkracht zal vervolgens overleggen met de anti-pestcoördinator/gedragsspecialist.

Er wordt een handelingsplan opgesteld voor de komende twee weken. Het team wordt hiervan op de hoogte gebracht. Het handelingsplan wordt met de pester, de gepeste en de ouders van zowel de pester als de gepeste gecommuniceerd.

Stap 6

Na twee weken is er opnieuw een gesprek tussen leerkracht en leerlingen. Het verslag wordt uitgebracht aan de pestcoördinator/gedragsspecialist. Zijn de effecten positief: dan langzamerhand afbouwen.

Zo niet: dan wordt een nieuw handelingsplan opgesteld in samenspraak met de pester en de gepeste, waarbij eventueel ook externe deskundigheid ingeschakeld kan worden.

Opmerkingen:

- Alle concrete acties en afspraken worden door de leerkracht vastgelegd in de klassenmap
 - Acties en afspraken dienen erop gericht te zijn het pesten onmiddellijk te stoppen en het gedrag te veranderen
 - Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld, zoals De Kinderombudsman, Jeugdgezondheidszorg, huisarts of GGD
- Eventueel kan er besloten worden om een stap 7 te ondernemen:

Stap 7

Gesprek met alle ouders uit de groep over het pestprobleem in de groep. Dit met name als er sprake is van een grote zwijgende groep onder de klasgenoten die niet op het pestgedrag reageert of durft te reageren.

Dit gesprek wordt geleid door pestcoördinator/gedragsspecialist of een directielid. De leerkracht(en) van de groep zijn op deze avond aanwezig.

Doel: informatieverstrekking en wat kunnen ouders doen om het gedrag te beïnvloeden? Er zal ook gestimuleerd worden dat ouders onderling contact zoeken. In het uiterste geval kunnen in goed overleg met alle partijen (leerkracht, team, ouders, pestcoördinator/gedrag-specialist en directie) nog twee stappen gezet worden:

Stap 8

Een leerling (pester of gepeste) wordt tijdelijk in een andere groep geplaatst. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

Stap 9

De pester wordt geschorst voor maximaal vijf dagen.

Mocht dit meerdere keren noodzakelijk zijn dan zal er met het Bevoegd Gezag worden overlegd of er een verwijderingsprocedure voor de pester(s) in gang kan worden gezet.

Meer informatie over gedragssignalen en hulp kunt u vinden in de Aanbevelingen Vijfsporen-aanpak Amstelwijs (zie bijlage 1, blz. 10) en op de volgende websites:

www.pestweb.nl

www.primamethode.nl

Bijlage 1

Aanbevelingen Vijfsporen aanpak Amstelwijs

Indien er sprake is van pesten gaan we daar als actief mee om:

We gaan uit van de aanbevelingen uit de beschreven vijfsporen aanpak van Amstelwijs (zie bijlage 2).

De leraar (signaleren en aanpakken)

Klachten over pesten op scholen moeten in het onderwijs zelf worden opgelost; leerlingen en ouders kunnen naar de leraar stappen, naar de contactpersoon, de schoolleider, een klacht indienen of een vertrouwenspersoon inzien.

Het is belangrijk dat zij pesten vroegtijdig signaleren en effectief bestrijden. De leraren worden ondersteund door een vertrouwenspersoon annex pestcoördinator/gedragsspecialist. De leerkracht is op de volgende gebieden actief bezig met aanpak van pesten namelijk door:

- een preventieve aanpak
- signaleren van pesten
- stelling te nemen
- maatregelen te treffen

In de klas kan de leerkracht het volgende stappenplan hanteren:

- neem het probleem serieus
- voer een gesprek met het slachtoffer
- voer een gesprek met de pester
- voer gesprekken met omstanders (getuigen, zwijgers en meelopers)
- voer gesprekken met ouders van zowel slachtoffer, pester, zwijgers en meelopers
- neem gepaste maatregelen, overleg met de pestcoördinator/gedragsspecialist
- voer een gesprek met de ouders over de voortgang
- bespreek de kwestie in het cluster
- maak verslag van de incidenten, de gesprekken en de genomen maatregelen en evalueer deze regelmatig hetzij met het cluster hetzij met de pestcoördinator/gedragsspecialist

De ouders

In deze fase zal de leerkracht of de vertrouwenspersoon, afhankelijk van de ernst van de zorg, de ouders op de hoogte stellen. Desnoods zal er een door school georganiseerd gesprek plaatsvinden met alle ouders uit de groep om te praten over de oplossing. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing. De leerkracht biedt altijd hulp aan het gepeste kind en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of interne deskundige zoals de pestcoördinator/gedragsspecialist. Mochten er toch gevallen zijn waarin ouders of leerlingen zich niet geholpen voelen na het doorlopen van

de bestaande klachtenprocedures, dan kunnen zij zich melden bij de bestuurder van Amstelveen, de heer F. Cornet, de klachtencommissie LKC (waar Amstelveen is aangesloten) en in laatste instantie wenden tot externe deskundigen zoals De Kinderombudsman, Jeugdgezondheidszorg, huisarts of GGD.

Hulp aan de pester

Belangrijk zijn de signalen die de leerkracht opvangt van een kind dat pest. Dat kunnen de volgende zijn:

- Zuchten, piepen en steunen als een pestslachtoffer een idee aandraagt of in de kring iets zegt
- Roddelen in de groep over een bepaald kind
- Agressief gedrag vertonen
- Ongeduldig zijn
- De baas willen spelen
- Moeite hebben met het onder woorden brengen van gevoelens
- Zich slecht in een ander kunnen inleven
- Moeilijk kunnen toegeven
- Zich negatief uitlaten over het kind of /zijn haar familie zonder dat dit echt reëel is
- Steeds alles van een bepaald kind stom vinden
- Negatiever reageren op een fout van het pestslachtoffer, dan bij andere kinderen
- Niet vaak de echte naam van een klasgenoot gebruiken, maar een bijnaam;
- Voortdurend zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot
- Briefjes doorgeven
- Een spel is 'toevallig' steeds net begonnen als het pestslachtoffer eraan komt, terwijl een ander kind even later nog wel mee mag doen
- Fysiek geweld gebruiken
- Dreigen, omkopen

Met de pester wordt gesproken. Dit kan een probleemoplossend gesprek zijn (op zoek naar de oorzaak) om vervolgens de gevoeligheid voor wat hij met het slachtoffer uithaalt te vergroten, gekoppeld aan afspraken met evaluatiemomenten.

Het advies is om de pester even de gelegenheid te bieden om zijn leven te beteren alvorens zijn ouders bij zijn wangedrag te betrekken. Natuurlijk is dit wel afhankelijk van de ernst van het pestgedrag.

Begeleiding van de pester

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling buitengesloten voelen)
- Laten zien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste
- Excuses aan laten bieden
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft

- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest – belonen als kind zich aan de regels houdt
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de ‘stop-eerst-nadenken-houding’ of een andere manier van gedrag aanleren
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten? Verschillende oorzaken van pestgedrag kunnen zijn: Een problematische thuissituatie, voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen), in een niet-passende rol worden gedrukt, met elkaar de competitie aangaan of strijd om de macht in de klas of in de buurt

Hulp aan het gepeste kind

Belangrijk zijn de signalen die de leerkracht opvangt van het gepeste kind. Dat kunnen de volgende zijn:

- Alleen staan in de pauze
- In de pauze steeds contact zoeken met de pleinwacht
- Bijna altijd met andere kinderen spelen.
- Bang zijn om naar school/ buiten te gaan
- Elke dag een andere route naar school kiezen
- Met kapotte spullen of kleren thuiskomen
- Teruggetrokken gedrag vertonen
- Slecht(er) presteren (dan normaal)
- Het kind, de ouder(s), en /of andere kinderen geven aan dat er gepest wordt
- Klagen over hoofdpijn of buikpijn, terwijl deze pijnen in vakanties verdwijnen
- Stoppen met eten
- Bepaalde kleren niet meer aan willen hebben
- Gauw prikkelbaar of boos zijn
- Nachtmerries hebben
- Zichzelf in slaap huilen
- Bedplassen.
- Nooit uitgenodigd worden op feestjes/partijtjes
- Weigeren om te zeggen wat er aan de hand is
- Het hebben van blauwe plekken of schrammen
- Geld vragen (om de pester af te kopen)
- Niet kloppende verklaringen geven voor het bovenstaande
- Zelfmoordneigingen vertonen

Kinderen die voortdurend worden gepest, kunnen op verschillende manieren reageren. De meeste kinderen worden passief en zitten er duidelijk mee. Een enkel gepest kind gaat zelf uitdagen.

Beide vormen van gedrag zijn ‘aangeleerd’, in de zin van ‘reacties op uitstoting’. Dit gedrag kan ook weer afgeleerd worden.

In dit geval zijn bijvoorbeeld sociale vaardigheidstrainingen (bijvoorbeeld ‘Rots en water’) goede interventies.

Belangrijk is het zoeken van een sport of club waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen weer leuk kan zijn.

Begeleiding van de gepeste leerling

- Het slachtoffer beschermen
- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil
- Sterke kanten van de leerling benadrukken
- Belonen als de leerling zich anders/beter opstelt
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s)

Het gepeste kind niet ‘overbeschermen’ bijvoorbeeld naar school brengen of ‘ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen’. Hiermee plaats je het gepeste kind in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

Hulp aan de zwijgende middengroep

Pesten kent vele uitingsvormen en gradaties, het gebeurt vaak in groepen en is soms onderdeel van een ingewikkeld groepsproces.

Belangrijk zijn de signalen die de leerkracht opvangt omtrent het gedrag van de zwijgende middengroep (de meelopers en de zwijgers), namelijk:

Gedrag van de meelopers

- Zijn bang voor de reactie van hun vrienden
- Zijn bang om ook slachtoffer te worden
- Denken alleen aan zichzelf
- Voelen zich niet verantwoordelijk voor de ander
- Vinden het wel stoer wat de pester durft

Gedrag van de zwijgers

- Denken alleen aan zichzelf
- Zijn bang om ook slachtoffer te worden
- Willen niet betrokken worden
- Voelen zich niet verantwoordelijk voor de ander

Om de zwijgende middengroep tot bondgenoot in de strijd tegen het pesten te maken zijn de volgende acties mogelijk:

- de groep die getuige is (de zwijgers en meelopers) van het pesten leren actie te ondernemen. Pesten is een groepsgebeuren. De gehele groep zal betrokken moeten worden wil het pesten verdwijnen.
- De ouders bij het probleem betrekken. Ouders kunnen meer inzicht in de situatie krijgen en spelen een belangrijke rol bij de bestrijding van het pesten
- Een klassendiscussie op gang brengen over allerlei aspecten van het pesten. Naar aanleiding hiervan regelmatig terugkomen op de basiswaarden veiligheid, respect en verantwoordelijkheid
- D.m.v. dramaspel, film of poppenkast de betrokkenheid en het inlevingsvermogen van kinderen vergroten
- Aanleren van vaardigheden die het pesten tegen gaan

Als een leraar met de klas spreekt over pesten, is het raadzaam geen pestsituatie in de klas als uitgangspunt te nemen, maar het onderwerp daar bovenuit te tillen. Gebeurt dit niet dan kan de klas het probleem ontkennen, bagatelliseren, het slachtoffer de schuld geven of zeggen dat het maar een grapje is. Of de pesters gaan het slachtoffer voor zijn klikken bestraffen.

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken
- Door positieve stimulering kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans een pester te worden
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet
- Besteed extra aandacht aan uw kind
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag
- Geef zelf het goede voorbeeld
- Leer uw kind voor anderen op te komen
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen